

OBISK MEDNARODNE MUZEJSKE DELEGACIJE

dom je povezan samo tisti del muzeja, ki kaže blejske izkopenine in načrt gradu. Treba bi bilo še mnogo podrobnega dela, da bi ta muzej pojasnjeval obiskovalcem nastanek blejske pokrajine, zgodovino Bleda, rast Bleda kot zdravilišča in letovišča, ribištvo in čolnarstvo na jezeru, značilnosti krajev in ljudstva, Bled v umetniških upodobitvah in podobno, s čimer bi res postal blejski muzej, ne le muzejsko opremljeni grad. Zgleden je pa način razstavljanja, ki napravlja odlične vtis in daje primere tudi nam, da bomo posamezne zbirke bolj estetsko in privlačno opremljali, kolikor bodo seveda dopuščala denarna sredstva.

Tudi Tehniški muzej na Jesenicah, ki je nameščen v pritličju gradiča na Savi in ga vzdržuje železarna, je zgled smiselne ureditve in leve opremljenosti. Razkazal nam ga je tov. Torkar, ki izhaja iz železarske družine in že od malega živi v železarskem okolju. Prikazan je razvoj železarne, vrste rude, načini predelave, tehnološki postopki, izdelki itd. Zelo poučne so razne makete, ki zavzemajo precejšen del zbirke. Posebno učinkovita je kovačnica, kjer kovače pri delu predstavljajo figure v naravni velikosti. Poseben oddelek muzeja je posvečen socialnemu razvoju jeseniškega delavstva, pri čemer so dokumentirani nekateri zgodovinsko važni dogodki v stari Jugoslaviji, med okupacijo in v povojnih letih. Pri muzeju je udobno opremljena predavalnica, kjer imajo tečaje za železarske vajence, da jih ob gradivu iz muzejskih zbirk uvajajo v železarstvo in jih pripravljajo za delo v tovarni.

Na povratku smo si ogledali Prešernovo rojstno hišo in cerkev s freskami v Vrbi. Obiskali smo grobišče talcev v Begunjih kjer ležijo tudi naši znanci Ločani, in muzej v celicah smrti, ki je bil že pripravljen za slovesno otvoritev naslednjo nedeljo. Med spomini, ki so predstavljeni v celicah, se nekateri nanašajo tudi na Loko, n. pr. fotografija loškega trga z italijansko in hitlerjevsko zastavo na Kajbetovi hiši, fotokopije pisem na smrt obsojenega Franca Rajglja iz Loke itd. Minka Kalan, ki je bila z nami, je bila sama zaprta v eni teh celic in obsojena na smrt, pa nam je sedaj predočevala tragiko tedanjih časov.

Zavili smo še v Tržič in naleteli na nekatere znanke, ki si že več let prizadevajo, da bi tudi Tržič ustvaril svoj muzej, a jim stanovanjska stiska in nerazumevanje meščanov to preprečujeta.

Francè Planina

Kakor pripadniki najrazličnejših drugih strok, tako so tudi muzejski delavci povezani v svojem strokovnem društvu. V Sloveniji jih združuje republiško društvo, ki sestavlja z enakimi društvi drugih republik Zvezo muzejskih društev Jugoslavije. Ta razvija svojo strokovno dejavnost v več sekcijah (muzeji NOB, konservatorska sekcija, tehniško-znanstveni, pomorski, prirodoslovni, etnografski muzeji) in v sekciji za zveze s tujino, ki je sestavni del Mednarodnega muzejskega sveta (ICOM) in se uradno imenuje Jugoslovanski nacionalni komite ICOM.

Na generalni konferenci ICOM, ki je bila julija 1959 v Stockholmu, so jugoslovanski delegati predlagali plenumu te zveze, naj bi bil naslednji sestanek komisije ICOM za lokalne muzeje, ki jo vodi Jugoslovanka dr. Verena Han, jeseni 1960 v Jugoslaviji. Predlog je bil sprejet in so takoj pričeli s potrebnimi pripravami. Vodilna ideja pri pripravljanju tega mednarodnega sestanka, ki je bila sprejeta na plenarni seji uprave Zveze muzejskih društev Jugoslavije, je bila, naj se članom mednarodne komisije za lokalne muzeje pokažejo različne vrste naših muzejev izven velikih središč, da bi ob posameznih primerih razpravljali o problematiki, ki zadeva to vrsto muzejev, ter da bi izdelali splošne sklepe, ki naj bi bili predlagani kot priporočila na naslednji generalni konferenci ICOM.

Po izdelanem načrtu so člani mednarodne komisije za lokalne muzeje bivali v Jugoslaviji v času od 18. do 30. septembra 1960. Z delom so pričeli v Beogradu, ko so najprej na temelju posebnega referata razpravljali o problematiki in nalogah pokrajinskih muzejev Jugoslavije, nakar so odšli na krožno potovanje po državi. V Ečki in Zrenjaninu so obiskali galerijo oziroma kompleksni muzej, nato Mestni muzej v Sarajevu, Muzej II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, Muzej desanta in Titovo pečino v Drvarju, Etnografski in Arheološki muzej v Zadru, razpravljali vmes na Plitvičkih jezerih o neposrednih nalogah in o delovnem načrtu svoje komisije, obiskali nato še muzej v Karlovcu, Muzej maršala Tita v Kumrovcu, muzej dvorca v Trakošćanu in od tod prešli na slovenska tla. Tu so si najprej ogledali muzej na Ravnah in razpravljali o lokalnih tehniških muzejih na ozemlju Slovenije ter preko Ljubljane prišli v Skofjo Loko.

V Škofjo Loko so se gostje pripeljali dne 30. septembra s posebnim avtobusom ob 9.30. Na dvorišču loškega gradu stajih v krogu članov muzejskega upravnega odbora in društva sprejela predsednik muzejskega upravnega odbora dr. Pavle Blaznik in ravnatelj muzeja Andrej Pavlovce. Delegacijo tujih gostov so sestavljali: *Martha Benoist d'Azy Moltke*, izvršilni tajnik ICOM v Parizu, *Stefan Apathuy* iz Slovaškega narodnega muzeja v Martinu (Češkoslovaška), *Irena Iskrzycka*, direktorica Muzeja Lamek v Lublinu (Poljska), *dr. Meszaros Vince* iz Közlehedesi Muzeum v Budimpešti (Madžarska), *D. T. Lunsingh Scheurleer*, inšpektor Mobilier national v Haagu (Nizozemska), *Halbor Landsverk*, konservator iz Skiena (Norveška), *Edmond P. Fouss*, direktor Musee Gaumais v Virtonu (Belgija), *Aleksander Sergejevič Hanukov* iz nacionalnega inštituta za muzeologijo v Moskvi (ZSSR), *dr. Clara Redlich*, predstavnica združenja muzejev v Hannoveru (Zahodna Nemčija), in *E. Favière*, direktor muzeja v Bourgesu (Francija). Sestanka v Jugoslaviji se niso udeležili predvideni zastopniki iz Avstrije, Švice, ZDA, Anglije, Švedske in Sirije. Od jugoslovanskih muzejskih strokovnjakov so jih spremljali *dr. Verena Han*, predsednica Komiteja za regionalne in specialne muzeje ICOM, *Vera Nenadović*, članica tega komiteja, in *Zdenka Munk*, predsednica Jugoslovanske nacionalne komisije ICOM, od slovenskih muzealcev pa še *dr. Anton Polenec*, ravnatelj Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani in predsednik Društva muzejskih delavcev Slovenije, in *Bogo Teplý*, ravnatelj Pokrajinskega muzeja v Mariboru in predsednik Sekcije za kompleksne muzeje Zveze muzejskih društev Jugoslavije. Kot tehnični in organizacijski sodelavci so sodelovali še Miodrag Hadži Ristić, tehniški tajnik jugoslovanske zveze, prevajalka Sonja Lazarević in dr. Mitja Gorec.

Bivanje v Škofji Loki se je odvijalo po naprej pripravljenem programu. Najprej so bili gostje povabljeni v dvorano grajskega okroglega stolpa, kjer jih je predsednik muzejskega upravnega odbora dr. P. Blaznik vnovič pozdravil in jih v krajšem govoru seznanil z zgodovinskim razvojem loškega ozemlja, z muzejskim delom v Škofji Loki in s sistemom ureditve muzeja. Po sproščenem razgovoru, ki se je razvil ob pripravljenih okrepčilih, so si gostje ob spremstvu in tolmačenju loških muzejskih delavcev ogledali loški grad in v njem nameščene muzejske zbirke. Ogled je trajal dve uri, na koncu

pa so bili gostje obdarovani z izbrano muzejsko in turistično propagandno literaturo, z razglednicami Škofje Loke in s fotografskimi posnetki muzejskih zbirk. Zaradi slabega vremena je moral odpasti za tem predvideni vzpon na Krancelj z ogledom Zgornjega stolpa in loške okolice. Z gradu se je zbrana družba odpeljala v novo restavracijo na kopaljšču, kjer je gostom na čast priredil predsednik ObL() Škofja Loka Jože Nastran kosilo. V svoji zdravici je v kratkih besedah prikazal gospodarski in kulturni razvoj Škofje Loke pred vojno, njen delež v narodno-osvobodilni borbi in razvoj po osvoboditvi. Med kosilom so se vrstili številni tuji in domači govorniki in tako v prisrčnem vzdušju uradno zaključili bivanje tujih muzejskih strokovnjakov v naši državi. Po kosilu je sledil obisk na kmečkem domu pri Polenčevih v Puštalu, kjer so bili gostje po domače postreženi in obdarovani z velikimi srci iz loškega kruhka in slovenskimi narodnimi šopki. Od tod je sledil v poznem popoldnevu še sprehod čez puštalsko brv, skozi Karlovce in čez Mestni trg do avtobusne postaje, od koder so se gostje po prisrčnem slovesu odpeljali nazaj v Ljubljano in na svoje domove.

Ze samo dejstvo, da je Jugoslovanski nacionalni komite ICOM izbral tudi loški muzej za predmet ogleda najvišjega mednarodnega strokovnega telesa za lokalne muzeje, govori o precejšnjem ugledu, ki ga uživa naša muzejska ustanova v krogih jugoslovanskih muzejskih delavcev. To so nedvomno ponovno potrdile tudi sedanje njihove ocene in mnenja o muzejskem delu v Škofji Loki. Prav takšno priznanje pa so spet in spet izrekli delu loškega muzeja vsi ugledni tuji gostje. Naj bo to tajnica ICOM gospa Moltke ali kdo drug, vsi po vrsti so postavljali loški muzej na prvo mesto med vsemi, ki so jih videli v Jugoslaviji, odobrvali njegovo vzorno ureditev in z zanimanjem spremljali pojasnila o zbirkah in o organizaciji muzejskega dela v našem območju. Eni z odprtimi pohvalami kot dr. Vince iz Budimpešte, drugi z občudujočim zanimanjem kot Slovak S. Apathuy ali s pozornim ogledovanjem kot Holanec D. T. L. Scheurleer, Norvežan H. Landsverk ali gospa dr. Redlich iz Hannovera, nekateri spet z glasnim komentiranjem kot Moskovčan A. S. Hanukov, ali s tihim in iskrenim priznanjem ugodnih čustev kot Poljakinja I. Iskrzycka oziroma z dolgo zadrževano kritičnostjo, ki je končno rodila od srca spregovorjene tople besede Belgijca E. P. Foussa in Francoza E. Fa-

višera. Vsakdo izmed njih bi se še želel vrniti v naše mesto in v naš muzej.

Kaj več smo mogli loški muzejski delavci še pričakovati?! S popolnim zadovoljstvom lahko samokritično ugotovimo, da smo pred odličnimi tujimi in domačimi strokovnjaki uspešno opravili svoj zrelostni izpit ter dobili potrditev o pravilnosti naše poti in naših prizadevanj. In še več. Obljubljena nam je vsestranska strokovna pomoč tako naših jugoslovanskih strokovnih kolegov in organov kakor tudi novih prijateljev iz tujine. Tako bomo mogli ob razumevanju in podpori odgovornih lokalnih organov še naprej razvijati delo loškega muzeja, da bo čimbolj ustrezalo zahtevam muzejske stroke in potrebam našega kraja, časa in napredne družbe.

Branko Berčič

ZBOROVANJE SLOVENSКИH ARHIVARJEV V ŠKOFJI LOKI

Organizacija arhivske službe in arhivskega dela se je pri nas v večji meri razvila po drugi svetovni vojni. Tudi prej so obstajali pri centralnih muzejih arhivi, a ne kot samostojne ustanove in tudi brez enotnih zakonov za arhivsko delo. Po drugi svetovni vojni pa so se arhivi osamosvojili od muzejskih ustanov in postali samostojne ustanove. Kjerkoli so obstajali arhivi tudi po manjših mestih, so se ali osamosvojili ali ostali v sklopu muzejev. Vsi pa so se povezali v republiškem arhivskem društvu k skupnemu strokovnemu delu. Društvo se poslužuje raznih načinov in metod, da dviga in razvija pri nas arhivistiko na čim višjo raven. Med drugim prireja tudi zborovanja slovenskih arhivistov ne samo v centru društva, v Ljubljani, temveč tudi pri lokalnih arhivih. S tem hoče poudariti pomen lokalnih arhivov za zbiranje arhivskega gradiva in, zaradi majhne količine materiala, za lažje strokovno urejanje. Nadaljnji namen takšnih zborovanj je tesnejša povezava lokalnih arhivov s centralnimi arhivi in z društvom.

Iz teh razlogov je Društvo slovenskih arhivarjev priredilo 16. novembra 1959 svoje zborovanje tudi v Škofji Loki.

Z dvema avtobusoma so se pripeljali na loški grad, kjer je bilo zborovanje v okroglem stolpu. Zborovanja se je udeležilo 51 arhivarjev. Najprej je predsednik društva tov. Jože Maček, ravnatelj Državnega arhiva LRS, začel zborovanje in pozdravil vse navzoče, nato pa sta gostom izrekla dobrodošlico predsednik

Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka tov. Jože Nastran, v imenu Muzejskega društva pa prof. France Planina. Nato so se zvrstila predavanja.

Prvo predavanje je imel dr. Pavle Blaznik o Deželnem arhivu v Gradcu kot viru za proučevanje slovenske zgodovine. V predavanju je podal kratko zgodovino Deželnega arhiva in posebej obravnaval tiste fondе, ki so važni viri za slovensko zgodovino in ki po svoji provenienci pripadajo nam. V drugem predavanju je arhivar tov. Ferenc poročal o arhivu pri Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem. Podal je zgodovino ustanove od prvih začetkov zbiranja arhivalij ob kapitulaciji Italije do arhiva Znanstvenega inštituta in Muzeja narodne osvoboditve. V tretjem referatu pa je tovariš Jože Zontar obravnaval arhive občinskih ljudskih odborov in okrajnih sodišč glede na ohranjenost arhivskega gradiva, na ustreznost arhivskih prostorov in na tehnično ureditev gradiva. Dal je tudi navodila za urejanje teh arhivov. Dr. Sergij Vilfan pa je v četrtem predavanju govoril o namenu, nastanku in razvoju zemljiške knjige. — Po končanih predavanjih so si arhivarji ogledali tukajšnji arhiv (vodila jih je arhivarka Doroteja Gorišek) in muzej (vodil profesor France Planina). Po skupnem obedu so si ogledali še mesto.

Zborovanje Društva slovenskih arhivarjev je bilo za Škofjo Loko pomemben dogodek. S tem je republiško društvo dalo priznanje loškemu muzeju in arhivu. V svojem zahvalnem dopisu jima je priznalo mesto med najpomembnejšimi tovrstnimi lokalnimi ustanovami. Izrazili so priznanje, da sta po strokovni ureditvi oba na dostojni višini, ter izrekli zahvalo in priznanje Muzejskemu društvu, ki je ustanovitelj in sedaj kot upravni svet voditelj te ustanove, in občinskemu ljudskemu odboru, da s tolikim razumevanjem podpira tovrstno kulturno delo. Vsekakor je obisk slovenskih arhivarjev za loški arhiv počastitev in priznanje za vzorno delo, zato se tudi naša ustanova zahvaljuje Društvu slovenskih arhivarjev za njihovo pozornost in želimo še več podobnih obiskov.

Doroteja Gorišek

OBCNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUSTVA V ŠKOFJI LOKI

Po presledku dveh let, kot predvidevajo društvena pravila, je bil v nedeljo dne 24. aprila 1960 v prostorih škofjeloškega